

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 90 hallituksen esityksen johdosta valmisteverotusta koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunta on 18 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 237.

1. Käsitellyt aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä kaksi lakialoitetta. Valiokunta on siten käsitellyt tässä yhteydessä vuoden 1991 valtiopäiviltä olevan yli sadan allekirjoittajan tekemän, 18 päivänä lokakuuta 1991 valiokuntaan lähetetyn ed. Lahti-Nuuttilan ym. lakialoitteen n:o 70 laiksi makeisverolain 5 §:n muuttamisesta. Lisäksi valiokunta on käsitellyt 1 päivänä marraskuuta 1994 valiokuntaan lähetetyn ed. Ihamäen ym. lakialoitteen n:o 82 laiksi tupakkaverosta.

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä myös vuoden 1991 valtiopäiviltä olevat 7 päivänä kesäkuuta 1991 valiokuntaan lähetetyt ed. Lahti-Nuuttilan ym. toivomusaloitteen n:o 102 ksyliitolilla makeutettujen tuotteiden verotuksen keventämisestä sekä ed. Vähänäkin ym. toivomusaloitteen n:o 160 fruktoosin ja sorbitolin veronalaisuuden vaikutuksesta diabetes-tuotteiden hintoihin.

2. Asiantuntijat

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa vero- jaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina vanhempi lainsäädäntöneuvos Hannu Taipale ja finanssi- sihteeri Irmeli Virtaranta valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Pekka Tervo ja projekti- suunnittelija Matti Hiltunen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, ylitarkastaja Sauli Rouhinen ympäristöministeriöstä, lakimies Kari Kivikko maa- ja metsätalousministeriöstä, tullineuvos Seija Nuotio tullihallituksesta, kirkkoneuvos Matti Halttunen kirkkohallituksesta, johtaja Risto Saarinen Elintarviketeollisuusliitosta ja asiamies Jukka Alapeijari Elintarviketeollisuus-

liiton mehu- ja hilloteollisuusjaoston edustajana, toiminnanjohtaja Hannu Salo Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitosta, toimitusjohtaja Esko Haavisto Coca-Cola Finland Oy:stä, lakimies Helena Pollari Hotelli- ja ravintolaneuvostosta, johtaja Veikko Kasurinen Oy Alko Ab:sta, toimitusjohtaja Pekka Kääriäinen Lammin Sahti Oy:n ja Lappeenrannan Panimo Oy:n edustajana, osastopäällikkö Tero Honkavaara Teollisuuden ja työnantajain Keskusliitosta, diplomi-insinööri Pertti Salminen Teollisuuden Energialiitosta, apulaisosastopäällikkö Hannele Ranta-Lassila Keskuskauppakamarista, lakimies Anna Lundén Suomen Yrittäjäin Keskusliitosta, varatoimitusjohtaja Osmo Laine Kaupan Keskusliitosta ja osastopäällikkö Hannu Pellinen Inex Partners Oy:stä, toiminnanjohtaja Ulla Partanen Kirjanpito toimistojen Liitosta, osastonjohtaja Heikki Haavisto ja veroasiantuntija Erkki Ahola Imatran Voima Oy:stä, toimitusjohtaja Timo Rajala Pohjolan Voima Oy:stä, toimitusjohtaja Pentti Kellokumpu Inenergia Oy:stä, johtaja Vilho Kokkonen Enontekiön sähkölaitokselta ja toimitusjohtaja Pekka Purra Muonion sähköosuekunnasta, johtaja Pekka Huttula Öljyalan Keskusliitosta, tekniikan lisensiaatti Jouko Petäjä Suomen Luonnonsuojeluliitosta, toiminnanjohtaja Ismo Ojala Kauppapuutarhaliitosta, toimitusjohtaja Esko Muhonen Vapo Oy:stä, toimitusjohtaja Kalevi Laurila Turveruukki Oy:stä, seutusuunnittelujohtaja Pekka Nikkilä Puuvoimaprojektin edustajana, Samuli Kangaslampi, Lasse-Pekka Kurkijärvi ja Eeva Sihvonon Kangasalan Vatialan koulun oppilaiden edustajina sekä professori Veli Pohjonen.

3. Esityksen yleiset lähtökohdat

Suomessa tällä hetkellä kannettavat valmisteverot voidaan jakaa tavoitteittensa perusteella lähinnä fiskaalisiin, maatalouspoliittisiin ja ympäristöpoliittisiin veroihin. Näiden tavoitteiden lisäksi valmisteveroihin liittyy myös useita muita tavoitteita.

Valmisteveroja kannetaan yhtäläisin perustein sekä kotimaassa valmistetuista tuotteista että tuontituotteista.

Hallitus ehdottaa, että Suomen Euroopan unionin jäsenyyden vuoksi valmisteverotukseen liittyvä lainsäädäntö uudistettaisiin kokonaisuudessaan.

Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden välisessä kaupassa on luovuttu rajalla tapahtuvasta verotuksesta ja valvontatoimenpiteistä. Euroopan yhteisössä sisämarkkinat toteutuivat jäsenvaltioiden välisessä kaupassa vuoden 1993 alusta. Tavaroiden ja palveluiden vapaan liikkuvuuden toteuttaminen sisämarkkinoilla on merkinnyt samalla luopumista jäsenvaltioiden välisestä rajavalvonnasta sekä edellyttänyt fyysisten, teknisten ja fiskaalisten kaupanesteiden poistamista.

Valmisteverotuksessa ei kuitenkaan ole saavutettu yksimielisyyttä veromäärien yhdenmukaistamisesta. Tämän vuoksi veronalaisille tuotteille on määritelty ainoastaan vähimmäisverotus, joita jäsenvaltioiden on noudatettava.

Jäsenvaltioilla on mahdollisuus määrätä tuotteen veromäärä kansallisesti, kunhan se ylittää vähimmäisverotason. Valmisteverotuksen yhdenmukaistaminen kohdistuu veropohjaan sekä koko verotus- ja valvontajärjestelmään. Yhteisökaupassa verotus toimitetaan samalla tavalla kuin kotimaassa valmistetuista tuotteista. Toisesta jäsenmaasta tuotavalle tuotteelle ei saa asettaa korkeampia veroja kuin mitä on vastavalla kotimaisella tuotteella.

Valmisteverotuksen yhdenmukaistaminen on toteutettu neuvoston antamilla direktiiveillä. Direktiiveissä on määritelty yhdenmukaisen valmisteverotuksen tavoitteet, jotka jäsenvaltion tulee saattaa voimaan kansallisella lainsäädännöllään.

Käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa on otettu huomioon sekä neuvoston direktiivit että Suomen Euroopan unionin jäsenyysneuvotteluissa valmisteverotukseen saamat poikkeukset.

Euroopan unionin komissio on antanut kolme valmisteverotukseen liittyvää asetusta, jotka liittyvät verojärjestelmän piirissä liikkuvien veronalaisten tuotteiden mukana seuraavaan saateasiakirjaan. Nämä asetukset ovat sellaisinaan myös Suomea sitovaa lainsäädäntöä.

Ahvenanmaan maakunnan verotuksellista erityisasemaa koskeva esitys annetaan eduskunnalle erillisenä hallituksen esityksenä.

Suomen liittyessä EU:iin tullilainsäädäntö uudistuu siten, että valtaosa kansallisista sään-

nöksistä korvautuu Euroopan yhteisön suoraan sovellettavilla tullikoodekseilla. Täydennykseksi tarvittu kansallinen tullilainsäädäntö toteutetaan hallituksen esityksen n:o 257 sisältämien lakiehdotusten pohjalta. Käsiteltävänä olevissa lakiehdotuksissa olevat viittaukset kohdistuvat tähän uuteen tullilainsäädäntöön.

4. Harmonisoitavat verot

Euroopan yhteisössä yhdenmukaistetun valmisteverotuksen piiriin kuuluvat alkoholi ja alkoholijuomat, tupakkavalmisteet sekä mineraaliöljyt. Vain näiden tuotteiden verotukseen ja valvontaan voidaan soveltaa yhtenäistettyä verotus- ja valvontajärjestelmää.

Yhdenmukaistettujen valmisteverojen piiriin kuuluville tuotteille on määritelty yhtenäiset veroperusteet sekä vähimmäisveromäärät. Yhdenmukaistettujen valmisteverojen piiriin kuuluvat tuotteet vastaavat pääosin Suomessa nykyisin veronalaisia tuotteita. Sanottujen veronalaisten tuotteiden veromäärät ylittävät myös Euroopan yhteisössä säädetyt enimmäisverotaset kaikkien muiden tuotteiden paitsi savukkeiden osalta, joiden veroa ehdotetaan lievästi korotettavaksi.

5. Muut valmisteverot

Euroopan unionin yhtenäisen verojärjestelmän piiriin kuuluvien valmisteverojen lisäksi ehdotetaan pääasiallisesti valtiontaloudellisten ja ympäristöperusteisten syiden vuoksi kannettavaksi kansallisia valmisteveroja. Euroopan unionin jäsenvaltiot voivat järjestelmädirektiivin 92/12/ETY mukaisesti kantaa valmisteveroja muistakin kuin veroharmonisoinnin piiriin kuuluvista tuotteista edellyttäen, että verotus ei perustu rajakontrolliin.

Makeisista ja virvoitusjuomista ehdotetaan annettavaksi uusi yhteinen verolaki. Kivihiilestä, jyrsin- ja palaturpeesta, maakaasusta, sähköstä ja mäntyöljystä kannettavasta verosta ehdotetaan annettavaksi laki eräiden energialähteiden valmisteverosta. Turpeen alkutuotevähennys ehdotetaan korvattavaksi poistamalla turpeen lisäveron hiilidioksidiverokomponentti toistaiseksi. Hiilidioksidiveroa ryhdyttäisiin kantamaan kuitenkin jatkossa saman verran kuin kivihiilen vastaavaa veroa ehdotetaan korotettavaksi, kuitenkin niin, että turpeen hiilidioksidiverokomponentti olisi enintään 30 prosenttia kivihiilen vas-

taavasta verosta. Maakaasun tuontihintavähennys ehdotetaan korvattavaksi alentamalla maakaasun veroa 50 prosentilla kolmen vuoden ajan.

Kansallista valmisteveroa ehdotetaan kannettavaksi lisäksi savukepaperista, juomien kertakäyttöpäällyksistä ja eräistä öljytuotteista. Huoltovarmuusmaksu ehdotetaan liitettäväksi neste-
mäisistä polttoaineista annetun lain alaisuuteen.

Ravintorasvoista, sokerista sekä rehujen rasvasta ja valkuaisesta kannettavasta valmisteverosta ehdotetaan luovuttavaksi.

Valtion verotulot vähenisivät edellä mainittujen kumottavien verolakien vuoksi. Valtiontaloudellisten syiden vuoksi ehdotetaan polttoainelaidellisten syiden vuoksi valmisteveroa tämän vuoksi korotettavaksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti EU-jäsenyyden kanssa. Laki ravintorasva-, sokeri- sekä rehujen rasva- ja valkuaisverosta annettujen lakien kumoamisesta ehdotetaan saatettavaksi voimaan jo 1 päivänä joulukuuta 1994.

6. Käsiteltyjen aloitteiden sisältö

Lakialoitteeseen n:o 70/1991 vp sisältyvän lakiehdotuksen mukaan makeisverosta annettua lakia muutettaisiin siten, että koivusokerilla makeutetut makeiset olisivat verottomia.

Lakialoitteeseen n:o 82 sisältyy hallituksen esityksen kanssa rinnakkainen lakiesitys. Aloitteessa selostetaan tupakkaveron merkitystä haittaverona. Aloitteen mukaan veron tulisi määräytyä ensisijaisesti kunkin tupakkatuotteen sisältämän tupakkamäärän perusteella. Kaikkien tupakkatuotteiden perusveron ja lisäveron yhteenlaskettu määrä olisi 50 prosenttia.

Toivomusaloitteeseen n:o 102/1991 vp sisältyy eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireesti toimenpiteisiin makeisverotuksen muuttamiseksi siten, että ksylitolilla makeutettujen tuotteiden vero alenisi suhteessa muilla makeutusaineilla makeutettuihin tuotteisiin nähden, jolloin ksylitolituotteiden hinnat alenisivat.

Toivomusaloitteeseen n:o 160/1991 vp sisältyy eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus pikaisesti tutkisi fruktoosin ja sorbitolin veronalaisen vaikutuksen diabeetikkojen käyttämien tuotteiden hintojen kehitykseen ja ryhtyisi toimenpiteisiin mahdollisen kohtuuttoman nousun kompensoimiseksi diabeetikoille.

7. Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä seuraavin muutoksin.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on joissakin kohdin jo otettu huomioon Euroopan yhteisön valmisteverotusta koskevan yksinkertaistamisdirektiivin COM (94) final 179 säännökset, koska sanotun direktiivin oli määrä tulla voimaan 1.10.1994. Direktiiviesitys sisältää muutoksia sekä järjestelmädirektiiviin 92/12/ETY että mineraaliöljyistä annettuun direktiiviin 92/81/ETY.

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen sanottua direktiiviehdotusta on kuitenkin esitetty muutettavaksi siitä, millaisena se on otettu hallituksen esitykseen, minkä vuoksi asianomaiset muutokset, siltä osin kuin ne todennäköisesti tulevat voimaan, olisi syytä ottaa tässä yhteydessä huomioon. Uusi alkoholilaki ja uusi kansallinen tullilaki vaativat niinkään eräitä tarkennuksia valmisteverotusta koskevaan lainsäädäntöön.

7.1. Valmisteverovalvonnassa liikkuvat mineraaliöljyt

Nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa koskevan lakiehdotuksen 2 §:n 2 kohdassa on määritelty ne mineraaliöljyt, joiden siirtämisessä sovelletaan valmisteverotuslain säännöksiä. Käytännössä näiden tuotteiden siirrot tapahtuvat siis valmisteverovalvonnassa ja tuotteita seuraa niin sanottu saateasiakirja. Mineraaliöljyjä koskevan direktiivin (92/81/ETY) 2 artiklassa on lueteltu ne tuotteet, jotka katsotaan mineraaliöljyiksi ja joiden liikkumisessa jäsenvaltioiden välillä on katsottu tarvittavan valvontaa ja saateasiakirjan käyttöä. Useat jäsenmaat eivät ole kuitenkaan soveltaneet kaikkiin luettelossa mainittuihin tuotteisiin valmisteverojärjestelmää, minkä vuoksi käytäntö tuotteiden siirroissa on ollut sekava. Komissio on tehnyt esityksen sanotun listan lyhentämisestä koskemaan vain niitä tuotteita, joita käytetään mineraaliöljyinä. Tämä lista on ollut hallituksen esityksen pohjana, koska pidemmän listan käyttäminen ei olisi ollut tarkoituksenmukaista.

Neuvoston alaisessa finanssiasioita käsittelevässä työryhmän kokouksessa 28.10.1994 hyväksyttiin kuitenkin uusi, aikaisemmin ehdotettua listaa hieman laajempi lista (artikla 2 a) niistä tuotteista, jotka olisivat valmisteverojärjestel-

män piirissä. Edellä olevan johdosta ehdotetaan, että nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa koskevan lakiehdotuksen 2 §:n 2 kohta muutettaisiin samansisältöiseksi EU:n yksinkertaistamisdirektiiviehdotuksen kanssa. Muutoksella ei olisi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan mitään verotuksellisia vaikutuksia.

7.2. Maaöljykoksi ja pohjatuotteet sekä yms. tuotteet

Edellä mainitun mineraaliöljyjä koskevan direktiivin (92/81/ETY) 2 artiklan 3 kohdan mukaan kaikkien muiden lämmitykseen käytettäväksi tarkoitettujen, myytävien tai käytettävien hiilivetyjen, lukuun ottamatta kivihiiltä, ruskohiiltä, turvetta tai muita vastaavia kiinteitä hiilivetyjä taikka maakaasua, valmisteveron määrän on oltava vastaavan kivennäisöljyn valmisteveron suuruinen.

Yksinkertaistamisdirektiiviehdotuksen mukaan poissuljettavien tuotteiden piiri muutettiin koskemaan kivihiiltä, ruskohiiltä, turvetta, ligniittiä, muuta hiilivetyä raaka-ainemuodossa, maaöljykoksia ja maaöljybitumia sekä öljynjalostuksen pohjatuotetta. Polttoaineveroa koskeva hallituksen esitys on annettu tämän sisältöisenä. Sanottua muutosesitystä ei kuitenkaan tulla valtiovarainministeriön ilmoituksen mukaan hyväksymään EU:ssa, ja aikaisempi direktiivi jää sellaisenaan voimaan. Tämän johdosta ehdotetaan, että hallituksen esitykseen sisältyvän nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa koskevan lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentti muutettaisiin tämän mukaisesti.

7.3. Pienlähetykset kolmansista maista

Voimassa olevan tulliverolain 16 §:n 3 kohdan mukaan tullittomia ovat mm. yksityisen henkilön ulkomaalla asuvalta henkilöltä saamat vähäarvoiset lahjatavarat. Tällaisilla lahjoilla tarkoitetaan tuotteita, joiden arvo ei ylitä 1 000 markkaa. Käytännössä lähetykseen on saanut sisältyä mm. yksi kartonki savukkeita. Sen sijaan, jos lähetyksessä on alkoholi- ja maaöljybitumia, on niistä kannettu vero alkoholijuomaverosta annetun lain 3 §:n 3 kohdan ja 6 §:n säännöksen mukaisesti.

EU:n tullittomuusasetuksen mukaan tullittomia ovat yksityishenkilön kolmannesta maasta

yhteisön tullialueella asuvalle yksityishenkilölle lähettämät ei-kaupalliset lähetykset. Lähetyksen arvoraja on 45 ecua. Tullittomuus koskee myös alkoholijuomia sekä tupakkatuotteita, joille on kuitenkin asetettu määräraajat eli savukkeita saa tullitta ottaa vastaan 50 kpl (vastaa 25 kpl pikkusikaria tai 10 kpl sikaria tai 50 g muita tupakkatuotteita) ja alkoholijuomia (muuta kuin viinejä) 1 litra tai 2 litraa viinejä.

EU:ssa toistaiseksi vielä voimassa olevan tavaroiden maahantuonnissa pieninä muina kuin kaupallisina lähetyksinä kolmansista maista sovellettavista verovapautuksista annetun neuvoston direktiivin 78/1035/ETY mukaan tupakkaverosta ja alkoholijuomaverosta on vapautettava vähäiset lahjalähetykset, joiden määrät ovat samat kuin edellä tullittomuusasetuksessa on lueteltu. Kuitenkin jäsenvaltiot voivat 2 artiklan 2 kohdan mukaan alentaa ko. tavaroiden liikevaihtoverosta ja valmisteverosta vapauttamiseen oikeuttavia määriä tai jättää kyseiset tavarat vapautusten ulkopuolelle.

Edellä mainittu direktiivi on esitetty kumottavaksi valmisteverotuksen yksinkertaistamisdirektiiviesityksessä COM (94) 169 final. Samanlaisesti direktiiviesitykseen on esitetty otettavaksi säännös, jonka mukaan jäsenvaltioiden on vapautettava pienet ei-kaupalliset lähetykset valmisteverosta samoilla rajoituksilla ja ehdoilla kuin mitä tullittomuusasetuksessa ETY No 918/83 säädetään.

Edellä olevan perusteella valmisteverotuslakiehdotuksen 16 §:n 10 kohdan mukaan verottomia ovat yksityishenkilön yhteisön ulkopuolelta Suomessa olevalle toiselle yksityishenkilölle vähäarvoisina muina kuin kaupallisina lähetyksinä lähettämät tuotteet samoin edellytyksin ja rajoituksin kuin tullittomuudesta säädetään. Tämän mukaan esim. virosta ja Venäjältä voidaan lähettää tänne esim. postilähetyksiä (savukkeiden enimmäismäärä 50 kpl, alkoholia 1 litra) ilman mitään aikarajoja.

Asia oli Suomen aloitteesta esillä uudelleen finanssiasioita käsittelevässä kokouksessa Brysselissä 28.10.1994. Sen perusteella kokous päätti poistaa listalta pieniä lähetyksiä koskevan kohdan samalla, kun edellä mainittu asiaa koskeva direktiivi myös jätettiin voimaan.

Edellä olevan johdosta ehdotetaan, että valmisteverotuslakiehdotuksen 16 §:n 10 kohtaa muutetaan siten, että verottomat lähetykset eivät koske alkoholijuomia. Vastaavasti alkoholi- ja alkoholiverolakehdotuksen 5 §:n 2 momentista tulee poistaa viittaus sanottuun kohtaan.

7.4. Eräät verottomuudet alkoholi- ja alkoholi-juomaverolaisissa

Alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiehdotuksen mukaan alkoholi on veronalaista myös silloin, kun se sisältyy muuhun tuotteeseen. Lakiehdotuksen 8 §:n mukaan verotonta on kuitenkin sellainen tuote (=alkoholi), joka toimitetaan alkoholilaisissa tarkoitettuun erityismyyntiin, jota tuotevalvontakeskus tulee valvomaan. Tämän perusteella kotimainen elintarviketuotteiden valmistaja voi hankkia verotta alkoholia käyttäväksi esim. suklaan valmistuksessa. Jos vastaavalaista valmista suklaata tuodaan maahan, ei sitä varten ole verottomuussäännöstä. Tämän vuoksi 8 §:n verottomuussäännöksen tulisi koskea myös sellaista alkoholia, joka tuodaan maahan sisältyneenä tuotteisiin, joita vastaavien valmistukseen kotimaassa alkoholi voidaan toimittaa verottomasti. Tämä koskisi eräitä elintarviketuotteita, eräitä aromeja sekä lääkkeitä.

7.5. Pienpanimotoiminnan verotus

Käsiteltävänä olevassa alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiehdotuksessa ei ole ehdotettu muutoksia sahdin tai pienpanimotoiminnan verottamiseen 1.7.1994 voimaan tulleeseen lakiin verrattuna. Tällä muutoksella oluella, jonka valmistus tapahtuu enintään 1 miljoonaa litraa valmistavassa yrityksessä, säädettiin 20 %:n veronalennus, lievennettiin oluen verotuksen siirtymisestä alkoholipitoisuuden perusteella tapahtuvaan verotukseen aiheutuvaa sahdin ja pienpanimotoiminnan verorasitusta.

Pienpanimoiden taholta on esitetty, että olutveroa alennettaisiin portaittain riippuen siitä, onko laitoksen tuotanto alle 200 000 litraa, 7 miljoonaa litraa tai 20 miljoonaa litraa.

Pienpanimotoiminnan laajentaminen koskemaan jopa 20 miljoonan litran laitoksia vastaisi sinänsä EU:n direktiiviä 92/83/ETY. Esim. Saksassa, jossa valmistusmittasuhteet ovat täysin toista luokkaa kuin Suomessa, 20 miljoonan litran vuosituotantoa ei ehkä voida pitää kovin suurena, mutta Suomessa sitä ei voitaisi enää pitää varsinaisena pienpanimotoimintana. Valiokunta toteaa, että lakiin otettua rajaa joudutaan soveltamaan sekä kotimaiseen että muiden EU-maiden panimotoimintaan.

Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän, mitä voidaan pitää pienpanimotoiminnan tarkoituksenmukaisena rajana ja veronalennuksen määränä tarkoi-

tuksena pienpanimotoiminnan edistäminen.

7.6. Teknislouhteiset muutokset valmisteverolakiehdotukseen

7.6.1. Tullihuutokauppa

Valmisteverotuslakiehdotuksen 41 §:ssä on säännökset tullihuutokaupasta, johon soveltuvin osin sovelletaan mitä siitä tullilaisissa säädetään. Tullilaisissa ei kuitenkaan ole säännöstä, missä vaiheessa huutokaupasta kertyneistä veroista maksetaan valmisteverot. Tämän vuoksi lain 41 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että valmistevero suoritetaan sen jälkeen, kun tulli on suoritettu.

7.6.2. Veron maksaminen eräissä tapauksissa

Valiokunta ehdottaa 4 §:ään muutosta, jonka tarkoituksena on täsmentää menettelyä niissä tapauksissa, joissa valmisteverotuslaissa tarkoitettu rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja on samalla tullilainsäädännössä tarkoitettu käteisasiakas. Valiokunnan ehdotuksen mukaan tällainen henkilö tai yritys saisi tavaran haltuunsa maksettuaan asianomaiset verot. Menettelyyn (so. oikaisuun, jälkiverotukseen, valitukseen yms.) sovellettaisiin tullilainsäädännön säännöksiä; sen sijaan aineellisten säännösten (esim. pienin kannettava veromäärä) osalta sovellettaisiin, mitä valmisteverotuslainsäädännössä säädetään.

7.6.3. Tuotevalvontakeskuksen ja tullilaitoksen välinen tiedonsaanti

Valmisteverotuslakiehdotuksessa ja uudessa eduskunnan hyväksymässä alkoholilaisissa on päällekkäisiä lupahakemus- ja valvontamenettelyjä, joiden sujuvuutta ehdotettujen salassapitosäännösten nähdään haittaavan.

Vaikka tullilaitoksen lupa- ja valvontaintressiä ovat fiskaaliset seikat ja perustettu tuotevalvontakeskus on alkoholi- yms. sosiaalipoliittinen kontrollielin, säätelevät molemmat saman asiakkaan varastonpitoa, valmistusta, tuontia, vientiä ja myyntiä ja perustavat ratkaisunsa näiden toimintojen samoihin faktatietoihin ja oletettavasti samanlaisiin arvostuksiin esim. asiakkaan vakavaraisuudesta.

Uuden alkoholilain 45 §:n salassapitosäännös sallii tuotevalvontakeskukselle tietojenantomahdollisuuden toiselle viranomaiselle eli tässä ta-

pauksessa tullille tämän valvontatehtävää varten. Sen sijaan päinvastaisessa tilanteessa tulli ei voi antaa valmisteverotuslain 66 §:n mukaan tietoja kuin veroviranomaisille ja muille viranomaisille vain verovalvontaa varten. Tuotevalvontakeskus voi uuden alkoholilain 47 §:n mukaan saada virka-apua muilta viranomaisilta, mutta rutiininomainen yhteistyö ja tietojenvaihto esim. hakemus- ja valvonta-asioissa ei ole sallittua virka-apua. Molemmilla tässä tarkoitetuilla viranomaisilla on tietenkin mahdollisuudet hankkia asioista erikseen samat tiedot, mutta se ei sinänsä oikeuta tietojen vaihtamiseen eikä ole järkevää hallintoa. Tämän vuoksi valmisteverotuslakiehdotuksen 66 §:ään ehdotetaan lisättäväksi tietojenvaihdon mahdollistava säännös. Samalla ehdotetaan säädettäväksi, että tietoja ei saa luovuttaa edelleen. Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta säädettäisiin erikseen.

7.6.4. Rekisterit

Valmisteverotuslain 8 §:n mukaan tullihallitus hyväksyy valtuutetut varastonpitäjät, rekisteröidyt elinkeinonharjoittajat, veroedustajat sekä verottomat varastot. Lainkohtaan ehdotetaan lisättäväksi, että tullihallituksen on myös pidettävä näistä ja vastaavista jäsenvaltioiden tiedoista rekisteriä. Rekisterissä tulee olla Euroopan unionin järjestelmädirektiivin muutosdirektiivin 92/108/ETY 15 a artiklassa tarkoitetut tiedot. Näitä tietoja ovat valtuutettujen varastonpitäjien ja rekisteröityjen elinkeinonharjoittajien nimet, rekisteritunnukset ja osoitteet, verottomien varastojen rekisteröintitunnukset ja osoitteet, niiden tuotteiden laatu, joita valtuutettu varastonpitäjä tai rekisteröity elinkeinonharjoittaja voi ottaa vastaan tai joita verottomassa varastossa voidaan säilyttää, toimivaltainen viranomainen, luvan antamispäivä ja mahdollinen voimassaoloaika. Rekisterissä on oltava vastaavat tiedot toisten jäsenvaltioiden luovuttamista tiedoista. Rekisteristä on tarvittaessa annettava tietoja.

7.7. Kivihiiltä koskeva siirtymäsäännös

Turpeen osalta on käsiteltävänä olevassa esityksessä ja arvonnäisäverolain muutosehdotuksessa (HE 283) säännösehdotukset, jotka sisältävät tulevaa vuodenvaihdetta koskevat siirtymäsäännökset. Turpeen kanssa kilpailevaa kivihiiltä voidaan tuoda maahan huomattavia määriä kuluvaan vuoden puolella. Koska kivihiilen osalta laissa ei ole siirtymäsäännöstä, merkittävä osa ensi

vuoden tarpeesta voidaan tuoda maahan jo tämän vuoden puolella alemmalla verolla. Asia voitaisiin parhaiten korjata siten, että vuodenvaihteessa varastoissa olevat kivihiilivarastot, jotka käytetään sähkön tai lämmön tuottamiseen tai teollisessa toiminnassa, inventoitaisiin ja niistä kannettaisiin ensi vuoden vero vähennettynä jo maksetulla verolla. Tätä varten eräiden energialähteiden valmisteverolakiehdotukseen ehdotetaan lisättäväksi siirtymäsäännös lakiehdotuksen 21 §:n 2 momentiksi, jolloin ehdotuksen mukainen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

7.8. Sähkö

Eduskunnan käsiteltävänä oleva sähkömarkkinalakiehdotus sallii sähkön tuonnin ja viennin ilman lupaa. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan sähkön vientiin sisältyvää veroa ei palautettaisi. Jos veronpalautusjärjestelmä otettaisiin uudelleen käyttöön, olisi palautusta varten luotava järjestelmä ja säännöstö, jotka nyt kokonaan puuttuvat laista. Jos sähkön kauppa vapautuu Pohjoismaiden välillä, tämä aiheuttaa huomattavia verotuksellisia ongelmia, jotka olisi perinpohjaisesti selvitettävä sekä tuodun että viety sähkön osalta.

Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän sähkön kansainväliseen kauppaan liittyvät verotukselliset ongelmat.

Valiokunta toteaa, että sähkön tuonnin ja viennin ehdotettu verokohtelu on epäsymmetrinen.

Valiokunta edellyttää hallituksen pikaisesti selvittävän mahdollisuudet nettotuontiperiaatteeseen siirtymiseen.

7.9. Koivusokerilla makeutetut tuotteet

Valtiovarainvaliokunta on perehtynyt asian käsittelyn yhteydessä kysymykseen, miten kansanterveydelliset näkökohdat voitaisiin nykyistä paremmin ottaa huomioon valmisteverolainsäädännössä. Erityisesti tämä koskee koivusokerin käytön lisäämistä makeutusaineena. Valiokunta ehdottaa, että koivusokeria sisältävät makeiset vapautettaisiin valmisteverosta. Koska käytännössä ei ole juuri tuotteita, jotka olisi kokonaan makeutettu koivusokerilla, on vapautuksen ehdoksi säädettävä koivusokerin vähimmäismäärästä. Valiokunta ehdottaa, että koivusokerin rajaksi asetetaan 50 % makeuttajista. Lisäksi valiokunta on asettanut eräitä lisäedellytyksiä,

jotka vastaavat Suomen hammaslääkäriliiton asettamia suosituksia. Valiokunnan ehdotus vapauttaa verosta vain sellaiset tuotteet, joiden kiistatta on osoitettu olevan hampaille terveellisiä. Valiokunta ehdottaa, että makeis- ja virvoitusjuomaverolakiehdotukseen lisätään koivusokerilla pääasiallisesti makeutettujen makeisten verottomuutta koskeva 5 §:n 5 kohta.

7.10. Vesien verotus

Virvoitusjuomaveroa ja sen lisäveroa on ehdotettu kannettavaksi vesien osalta samalla tavalla kuin voimassa olevassa virvoitusjuomaverolaisessa. Veroa kannettaisiin kivennäisvesistä ja hiilihapotetusta vedestä. Kivennäisvedeksi katsotaan keinotekoisien kivennäisvesien lisäksi myös luonnosta peräisin olevat kivennäisvedet. Luonnon kivennäisvedellä tarkoitetaan maanalaisesta vesikerrostumasta peräisin olevaa ja lähteestä esille tulevaa vettä. Direktiivi ei aseta kivennäisjuolajien pitoisuudelle tarkkoja rajoja. Valiokunnan käsityksen mukaan vesien verotuksellinen asema tulisi säilyttää nykyisenä. Valiokunta ehdottaa virvoitusjuomaverotaulukon vettä koskevaa määritelmää täydennettäväksi siten, että kivennäisvedeksi määritellään kivennäisvesi, jonka kivennäisjuolajipitoisuus on vähintään 500 milligrammaa litraa kohti.

Valiokunta toteaa, että luonnonvesien pullostustoimintaa haittaa kertakäyttöpakkauksien vero. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös luonnonvesille saadaan toimiva kierrätyspakkauksjärjestelmä. Valiokunta toteaa, että viranomaisien tulisi huolehtia kierrätysjärjestelmän käyttöön-
oton esteiden poistamisesta.

7.11. Eräät kumottavat valmisteverolait

Lakiehdotuksen mukaan sokeri-, ravintorasva- sekä rehujen rasva- ja valkuaisverolait esitetään kumottaviksi jo 1.12.1994 eli ennen kuin EU-jäsenyys voi tulla voimaan. Tämä johtuu siitä, että teollisuus ja kauppa saavat vuodenvaihteessa varastoissaan oleville erälle tuotteille ns. varastokompensaatiota, mikä johtuu siitä, että hinnat alennetaan EU-hintatasolle yhdellä kertaa. Kun edellä mainittujen tuotteiden Suomen ja EU-hintojen erot johtuvat pääasiassa valmisteverosta, on suunniteltu hallinnon yksinkertaistamiseksi, että kysymyksessä olevien tuotteiden veron kantaminen lopetetaan kuukautta aikaisemmin, koska kuukausi on sanottujen tavaroiden keskimääräinen kiertonopeus. Sanotuille

tuotteille ei siten ole tarkoitus erikseen maksaa varastokompensaatiota.

Koska lakiehdotus ei ehdi tulla voimaan esitellyllä tavalla, ehdotetaan voimaantulosäännöksen muuttamista siten, että kumottavat lait tulisivat voimaan asetuksella säädettävänä ajankohdana. Tämän lisäksi ehdotetaan, että sokeri- ja ravintorasvaveroa ei kannettaisi tuotteista, jotka on luovutettu tullivalvonnasta tai viety valmistuspaikalta 1 päivänä joulukuuta 1994 tai sen jälkeen.

Nytemmin on lisäksi valtiovarainministeriön mukaan ilmennyt, että rehujen kompensaa-
tion osalta edellä tarkoitettu kuukauden aika on liian lyhyt. Kumottavan erikoiskasvilainsäädännön vuoksi rehutehtaat joutuvat kuluvan vuoden aikana ostamaan kaiken sadon, jotta ne saisivat noin 2 markan hinnanalennuskorvauksen, jota ei enää vuoden vaihteen jälkeen makseta. Normaalisti sato on ostettu kokonaisuudessaan seuraavan vuoden touko- tai kesäkuun loppuun mennessä. Jos valmistuspaikalla ei ole riittävää tilaa, rehut on siirrettävä varastoon, jossa yhteydessä myös verot on maksettava. Jotta toimintaa rehutehtaalla voidaan jatkaa, olisi verovapaus myönnettävä esitettävä aikaisemmin. Jotta näitä tilanteita ei tarvitsisi hoitaa veronhuojennuksin, valiokunta ehdottaa, että rehujen rasva- ja valkuaisveron kantaminen lopetetaan jo 12 päivästä marraskuuta 1994. Valiokunta ehdottaa siten voimaantulosäännöksessä lausuttavaksi, että rasva- ja valkuaisveroa ei suoriteta tuotteista, jotka on luovutettu tullivalvonnasta tai viety valmistuspaikalta 12 päivänä marraskuuta 1994 tai sen jälkeen.

7.12. Ehtoollisviinin verokohtelu

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnössään pitänyt tärkeänä, että valmisteverotuslain-
säädännössä vapautetaan evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta ja muut vastaavat yhteisöt kirkollisissa toimituksissa tarvitsemansa alkoholijuoman verosta.

Ehtoollisviiniin ovat tällä hetkellä alkoholijuomaverosta vapaita, koska ne sisältyvät alkoholilaissa tarkoitettuun erityismyyntiin. Valiokunta ehdottaa, että alkoholi- ja alkoholijuomaverolain 8 §:ään sisällytetään uutena 2 momenttina säännös, jonka mukaan ehtoollisviinin perinteinen verovapaus edelleen säilytetään. Jotta ehtoollisviinin hankinta voidaan ohjata tapahtuvaksi verottomasta varastosta, säännökseen ehdotetaan sisällytettäväksi asetuksenantovaltuus.

7.13. Alkoholilakiin tehtävät muutokset

Eduskunnassa on hyväksytty ehdotus uudeksi alkoholilaksi. Asiaa koskevassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä n:o 32, jonka eduskunta on hyväksynyt, todetaan nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen ja alkoholilakiehdotuksen osalta seuraavaa:

”Suomen jäsenyys Euroopan unionissa aiheuttaa tarpeita muuttaa lainsäädäntöä edelleen eräiltä osilta. Kun valmisteverotuksesta ehdotetaan säädettäväksi lainsäädäntöä, joka koskee myös alkoholia ja sen verokohtelua, on välttämätöntä tehdä tätä koskevat muutokset alkoholilakiin. Aikataulusyistä eivät kuitenkaan alkoholilain tarpeelliset muutokset ole tehtävissä tässä yhteydessä, joten valiokunta ehdottaa, että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon muutostarpeet käsitellessään valmisteverotuslainsäädäntöä.”

Valtiovarainvaliokunta yhtyy edellä lausuttuun ja ehdottaa, että eduskunnan hyväksymän sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössään tekemän ehdotuksen mukaisesti tämän esityksen yhteydessä hyväksytään 9. lakiehdotuksena laki alkoholilain muuttamisesta.

7.13.1. Alkoholilain 10 §

Alkoholilakiehdotuksen (HE 119) mukaan ulkomailta saapuva saa tuoda alkoholijuomia maahan mukanaan omaa tarvettaan varten sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Säännöksen tarkoituksena on rajoittaa matkustajien alkoholijuomien tuontimäärää tai rajoittaa verottomien tuomisten määrät tiettyyn aikarajaan, esim. 20 tuntiin laivaristeilyjen osalta. EY-säännösten mukaan tällaiset rajoitukset eivät ole sallittuja eikä Suomi ole myöskään jäsenyysneuvotteluissa pyytänyt saada asiaan poikkeuslupaa. Valiokunta ehdottaa, että alkoholilain 10 §:ään otetaan viittaussäännös, jonka mukaan verottomista tuomisista säädetään erikseen. Asiasta säädettäisiin alkoholiverolainsäädännössä.

7.13.2. Alkoholilain 17 §:ssä tarkoitettu erityismyynti

Alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annettu neuvoston ns. rakennedirektiivi 92/83/ETY koskee paitsi alkoholijuomia myös ns. alkoholivalmisteita ja väkiviinaa, jotka eivät tällä hetkellä ole

alkoholijuomaverotuksen piirissä. Direktiivi sisältää myös säännökset sekä alkoholijuomien että väkiviinan verottomuudesta, josta näin ollen ei nykyisestä tilanteesta poiketen enää voida vapaasti säätää kansallisella tasolla.

Suuri osa verottomuussäännöksistä liittyy alkoholin käyttämiseen muuhun kuin varsinaisiin nautintatarkoituksiin, esimerkiksi etikan, lääkkeiden ja eräiden elintarvikkeiden valmistukseen taikka lääkinnällisiin tarkoituksiin. Koska puhtaan väkiviinan ja alkoholijuomien verottomaan myyntiin liittyy väärinkäytösten vaara, mahdollisimman tarkoituksenmukaisen valvonnan aikaansaamiseksi ehdotetaan, että myynti muuhun kuin nautintatarkoitukseen tapahtuisi alkoholilaissa tarkoitettuna erityismyyntinä (kuten nykyisinkin voimassa olevan lainsäädännön perusteella tapahtuu) ja olisi näin ollen sallittua vain erityisen käyttöluvan haltijoille. Käyttöluvan myöntäisi alkoholilain mukaan tuotevalvontakeskus. Tämän mukaisesti alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiehdotuksen 8 §:n 2 kohdan mukaan verotonta on sellainen alkoholi (väkiviina) tai alkoholijuoma, joka toimitetaan alkoholilaissa tarkoitettuun erityismyyntiin. Selvyiden vuoksi alkoholilain 17 §:ssä oleva käsite erityismyynti ehdotetaan rajoitettavaksi koskemaan vain sellaista myyntiä, joka on verotonta. Koska direktiivin tarkoittamat verottomuussäännökset on tarpeen sitovalla tavalla toteuttaa, valiokunta ehdottaa, että alkoholilain erityismyyntisäännökseen nimenomaisesti otetaan verottomat käyttötarkoitukset direktiivin mukaisesti.

Väkiviinan oma käyttö vastaaviin tarkoituksiin rinnastettaisiin erityismyyntiin. Alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiehdotuksen 8 §:n 3 kohdan nojalla verotonta on alkoholi, joka toimitetaan alkoholilaissa tarkoitettuun laadunvalvontaan. Alkoholilaissa laadunvalvonta ehdotetaan rinnastettavaksi valvonnan osalta erityismyyntiin.

7.13.3. Alkoholilain 29 ja 30 §:n säännökset väkiviinan ja alkoholijuomien luovuttamisesta

Erityismyyntisäännösten lisäksi alkoholilain 29 ja 30 §:ssä tulisi ottaa huomioon muut valmisteverotuksen EU-sopeutuksesta johtuvat muutostarpeet. Väkiviinaa tulee voida toimittaa muuhunkin tekniseen käyttötarkoitukseen kuin verottomaan erityismyyntiin. Tällainen myynti tapahtuisi kuitenkin aina verollisena. Lisäksi säännöksissä ehdotetaan otettavaksi huomioon

valmisteverotukseen ja arvonlisäverotukseen liittyvät verottomuussäännökset.

töön, koska hävikit on nyt otettava verotuksen piiriin.

7.13.4. Alkoholilain 56 §

Lainkohta sisältää korvaussäännöksen verotoman alkoholin vajauksista. Jos vajuus johtuu tuotteen luovuttamisesta käytettäväksi nauttimistarkoituksessa, valtiolle on suoritettava korvausta, jonka määrä vastaa alkoholi- ja alkoholijuomaveroa. Korvausta on haettava oikeudessa. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia ja se on ollut tarpeen, koska hävikkejä ei meillä ole erikseen verotettu verolaissa.

Valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta annetun neuvoston ns. järjestelmädirektiivi 92/12/ETY 6 artiklan mukaan hävikit on verotettava, ellei kysymyksessä ole 14 artiklassa tarkoitettu hyväksyttävä hävikki. Valtuutetun varastossapitäjän verottomissa varastoissa tapahtuvista hyväksyttävistä hävikeistä on säädetty vastaavasti valmisteverotuslakiehdotuksen 16 §:n 5 kohdassa. Mikäli hävikki ei johdu lakiehdotuksessa tarkoitetuista tapauksista, kannetaan verot aina 14 §:n 1 momentin mukaisesti. Jos taas alkoholia tai alkoholijuomia on luovutettu verotta käyttäjälle, joka käyttääkin sitä muuhun tarkoitukseen, tulee käyttäjästä 10 §:n 3 momentin mukaan verovelvollinen. Hävikin verottamisesta on siten säädetty valmisteverotuslaissa. Tämän vuoksi ei olisi syytä säätää samasta hävikistä enää erillistä korvausta, minkä vuoksi sanottu 56 § ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi. Asia liittyy välittömästi EY-lainsäädän-

7.13.5. Oluet

Alkoholilaista on lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyssä poistettu oluen määritelmä. Tämä johtuu siitä, että alkoholilakiehdotuksessa olut määriteltiin eri tavalla kuin verolaissa, joten tästä olisi saattanut seurata joitakin rajankäyntiongelmia. Valiokunta toteaa, että alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiin sisältyy ehdotettu oluen määritelmä ja ettei alkoholilakiin ehdoteta otettavaksi oluen määritelmää.

7.13.6. Voimaantulosäännökset

EU-tilanteen huomioon ottavan lain alkoholin muuttamisesta sekä alkoholi- ja alkoholijuomaverolain tulisi tulla voimaan samana päivänä. Valmisteverolait tulevat voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Samaa voimaantuloaikaa ehdotetaan myös lakiin alkoholilain muuttamisesta.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät 2. ja 7. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina,

että 1., 3.—6. ja 8. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina,

ja että hyväksyttäisiin näin kuuluva 9. lakiehdotus:

1.

Valmisteverotuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Milloin valmisteveron alaisia tuotteita tuo yhteisön ulkopuolelta muu kuin (*poist.*) valtuutettu varastonpitäjä tai rekisteröity elinkeinonharjoittaja, joka samalla on tullilaisa (/) tarkoitettu käteisasiakas, (*poist.*) verotuksen toimittami-

seen ja muuhunkin menettelyyn sovelletaan, mikäli tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaisessa ei erikseen toisin säädetä, soveltuvin osin, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on tällöin kuitenkin aina suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

5—7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Luvat ja rekisteröinti

8 §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tullihallitus pitää 1 momentissa tarkoitetuista verovelvollisista ja verottomista varastoista rekisteriä. Rekisteriin merkitään vastaavat toisten jäsenvaltioiden luovuttamat tiedot. Tullihallituksen tai piiritullikamarin on tarvittaessa annettava rekisteristä tietoja. (Uusi 3 mom.)

9—15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

16 §

Verottomia ovat:

(1—9 kohta kuten hallituksen esityksessä)

10) mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, yksityishenkilön yhteisön ulkopuolelta Suomessa olevalle toiselle yksityishenkilölle (*poist.*) lähettämät vähäarvoiset, ei-kaupalliset lähetykset alkoholijuomia sisältäviä lähetyksiä lukuun ottamatta, yhteisön ulkopuolelta tulevien moottoriajoneuvojen mukanaan tuoma polttoaine sekä matkustajatuomisina yhteisön ulkopuolelta tuotavat tuotteet, samoilla edellytyksillä ja samoin rajoituksin kuin näiden tuotteiden tullittomuudesta säädetään tai määrätään.

17—23 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

24 §

Matkustajien mukanaan tuomat verotettavat

tuotteet on ilmoitettava ja niiden verotus on toimitettava sen mukaan kuin tullihallitus määrää.

25—40 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

41 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tuotteisiin voidaan tällöin soveltuvin osin soveltaa, mitä tullilaissa säädetään tullihuutokautasta. Tullihuutokaupassa kertyvistä varoista suoritetaan valmistevero sen jälkeen, kun tulli on suoritettu.

42—65 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

66 §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Niin ikään tietoja ja asiakirjoja voidaan antaa alkoholilaissa (1) tarkoitettulle tuotevalvontakeskukselle tämän valvontatehtävää varten. (Uusi 3 mom.)

Tietoja ei saa luovuttaa edelleen eikä käyttää ilman tullihallituksen lupaa muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne on luovutettu. (Uusi 4 mom.)

Verotustietojen antamisesta toisen jäsenvaltion veroviranomaisille säädetään erikseen. (Uusi 5 mom.)

67—76 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki**alkoholi- ja alkoholijuomaverosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös siihen, joka täällä vastaanottaa yhteisön ulkopuolelta muutoin kuin kaupallisessa tarkoituksessa toimitetun alkoholijuomia sisältävän lähetyksen (*poist.*).

6 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Verottomia ovat, sen lisäksi mitä valmisteverotuslaissa säädetään:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) tuotteet, jotka toimitetaan alkoholilaissa tarkoitettuun erityismyyntiin; (*poist.*)

3) tuotteet, jotka toimitetaan alkoholilaissa tarkoitettuun laadunvalvontaan;

4) tuotteet, jotka sisältyvät sellaisiin aromianeisiin, jotka käytetään elintarvikkeiden tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valmistukseen; (Uusi 4 kohta)

5) tuotteet, jotka sisältyvät lääkelaisissa (395/87) tarkoitettuihin lääkkeisiin; sekä (Uusi 5 kohta)

6) tuotteet, jotka sisältyvät sellaisiin elintarvikkeisiin, joiden alkoholipitoisuus on enintään 8,5 litraa puhdasta alkoholia 100 kilossa suklaata tai 5 litraa puhdasta alkoholia 100 kilossa muuta elintarviketta. (Uusi 6 kohta)

Verottomia ovat myös viinit ja välituotteet, jotka evankelis-luterilainen tai ortodoksinen seurakunta taikka uskonnonvapauslain mukaisesti rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta käyttää ehtoollisviininä, asetuksella tarkemmin säädetyn ehdoin. (Uusi 2 mom.)

9—14 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Liitteenä oleva verotaulukko

(Kuten hallituksen esityksessä)

4.

Laki

nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) mineraaliöljyillä, joiden siirtämiseen sovelletaan valmisteverotuslain säännöksiä,

a) tullitariffin nimikkeisiin 2707 10, 2707 20, 2707 30 ja 2707 50 kuuluvia tuotteita;

b) tullitariffin nimikkeisiin 2710 00 11—2710 00 78 kuuluvia tuotteita; nimikkeisiin 2710 00 21, 2710 00 25 ja 2710 00 59 kuuluvia tuotteita kuitenkin ainoastaan silloin, kun tuotteita siirretään pakkaamattomina tukkuerinä;

c) tullitariffin nimikkeeseen 2711 kuuluvia tuotteita, lukuun ottamatta nimikkeisiin 2711 11 00 ja 2711 21 00 kuuluvia tuotteita;

d) tullitariffin nimikkeeseen 2901 10 kuuluvia tuotteita; sekä

e) tullitariffin nimikkeisiin 2902 20, 2902 30, 2902 41 00, 2902 42 00, 2902 43 00 ja 2902 44 kuuluvia tuotteita;

(f- ja g-kohta poist.)

(3—11 kohta kuten hallituksen esityksessä)

Tätä lakia ei sovelleta kivihiileen, ruskohiileen, turpeeseen, ligniittiin eikä muuhun vastaavaan kiinteään hiilivetyyn eikä maakaasuun. Edellä 1 momentissa tarkoitettuina veronalaisina polttoaineina ei pidetä metaania, nestekaasua, lentobensiiniä, lentopetrolia eikä veneilyssä käytettäväksi tarkoitettua tämän lain mukaan tunnistettavaksi tehtyä moottoripetrolia.

3—15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Liitteenä oleva verotaulukko

(Kuten hallituksen esityksessä)

5.

Laki

eräiden energialähteiden valmisteverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

21 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tätä lakia sovelletaan myös sellaiseen verotaulukon tuoteryhmään 1 kuuluvaan tuotteeseen, jos-
ta tämän lain nojalla ei ole suoritettu valmisteveroa
ja joka tämän lain voimaantulon jälkeen otetaan
käytettäväksi sähkön ja kaukolämmön tuottami-
sessa taikka teollisessa tuotantotoiminnassa. Ve-
rovelvollinen on tällöin tuotteen käyttäjä, jolle vero
määrätään kultakin verokautena pidettävältä ka-
lenterikuukaudelta niistä tuotteista, jotka vero-
kauden aikana on käytetty sanottuun tarkoituk-
seen. Verovelvollisen on ilmoitettava ja suoritetta-
va vero siten kuin valmisteverotuslain 22 §:n 1 mo-

mentissa ja 35 §:n 1 momentissa säädetään. Vero-
velvollisella on oikeus vähentää tuotteesta verotau-
lukon mukaan suoritettavasta valmisteverosta
tuotteesta jo suoritettu polttoainevero. (Uusi 2
mom.)

(3 mom. kuten 2 mom. hallituksen esityksessä)

Liitteenä oleva verotaulukko

(Kuten hallituksen esityksessä)

6.

Laki

makeis- ja virvoitusjuomaverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

Verottomia ovat:

(1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

4) makeiset ja virvoitusjuomat, jotka valtuu-
tettu varastonpitäjä toimittaa muualle yhteisön
alueelle kuin Suomessa kulutettavaksi; sekä

5) makeiset, jotka on makeutettu koivusokeril-
la siten, että sen osuus tuotteen makeuttajista on
vähintään 50 prosenttia edellyttäen lisäksi, että
tuotteessa ei ole käytetty sakkaroosia, glukoosia,
tärkkelyssiirappia, hedelmäsokeria eikä muita hel-

posti käymiskelpoisia bakteeriaineenvaihduntaan
soveltuvia makeuttajia eikä sitruunahappoa tai
muuta hampaiden kemiallista liukenemista aiheut-
tavia vastaavia happoja. (Uusi 5 kohta)

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

6—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Liitteenä oleva makeisverotaulukko

(Kuten hallituksen esityksessä)

Liite

VIRVOITUSJUOMAVEROTAULUKKO

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuoteryhmä	Veron määrä
2009 ja 2106:sta 2201:stä	(Kuten hallituksen esityksessä) Vesi, myös luonnon tai keinotekoinen kivennäis- vesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria ja muuta makeutusainetta sisältämätön ja maustamaton; jää ja lumi: — kivennäisvesi, jonka kivennäissuolapitoisuus on vähintään 500 milligrammaa litraa kohti, ja hiili- hapotettu vesi	4	0,27 mk/l
2202:sta—3823:sta	(Kuten hallituksen esityksessä)		

8.

Laki**eräiden valmisteveroista annettujen lakien kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Sokeriveroa ja ravintorasvaveroa ei ole suori-

tettava tuotteista, jotka on luovutettu tullivalvonnasta tai viety valmistuspaikalta 1 päivänä joulukuuta 1994 tai sen jälkeen. (Uusi 2 mom.)

Rehujen rasva- ja valkuaisveroa ei ole suoritettava tuotteista, jotka on luovutettu tullivalvonnasta tai viety valmistuspaikalta 12 päivänä marraskuuta 1994 tai sen jälkeen. (Uusi 3 mom.)

9.

Laki**alkoholilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan päivänä kuuta 199 annetun alkoholilain (1) 10 §:n 1 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 1 momentiksi, ja 56 §, sekä muutetaan 10 §:n 2 momentti, 17, 29 ja 30 §, 6 luvun otsikko ja 35 § seuraavasti:

10 §

Verottomasti maahan matkustajien omaa tarvetta varten tuotavista alkoholijuomista ja ulkomailta saapuvista alkoholijuomista sisältävistä lähe-
tyksistä säädetään erikseen.

17 §

Erityismyynti- ja käyttötapana

Se, joka harjoittaa väkiviinan ja alkoholijuoman tukkumyyntiä, saa myydä erityismyyntinä väkiviinaa tai alkoholijuomaa:

1) etikan valmistukseen;

2) lääkelaissa (395/87) tarkoitettujen lääkkeiden valmistukseen;

3) elintarvikkeiden tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valmistuksessa käytettävien aromiaineiden valmistukseen;

4) elintarvikkeiden valmistukseen tai elintarvikkeiden valmistuksessa käytettävien tuotteiden valmistukseen, jos valmistettava elintarvike sisältää täyteenä tai muuten enintään 5 litraa etyyli-

alkoholia 100 kilossa elintarviketta tai, jos valmistettava elintarvike on suklaata, enintään 8,5 litraa etyylialkoholia 100 kilossa elintarviketta;

5) muiden tuotteiden valmistukseen, jos valmistettu tuote ei sisällä alkoholia;

6) tieteellisiin tutkimuksiin; sekä

7) apteekkeille, erikoissairaanhoidolaissa (1062/89) tarkoitetuille sairaaloille ja terveyskeskuksille lääkintätarkoituksiin.

Erityismyynti 1 momentin 1—6 kohdissa tarkoitettuihin tarkoituksiin on sallittu, jos tuotevalvontakeskus on myöntänyt ostajalle alkoholijuoman tai väkiviinan käyttöluvan.

Tuotevalvontakeskus voi myöntää 2 momentissa tarkoitettua käyttöluvan sille, jolla harkitaan olevan alkoholijuoman tai väkiviinan perusteltu käyttötarve ja toimintaan tarvittavat edellytykset sekä vaadittava luotettavuus. Tuotevalvontakeskus voi liittää käyttölupa-
osto-oikeutta koskevia rajoituksia sekä asettaa väkiviinan tai alkoholijuoman käytölle ja varastoinnille valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja.

29 §

Väkiviinan luovuttaminen, välittäminen ja oma käyttö

Se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, saa myydä tai muutoin luovuttaa markkinoille taikka välittää väkiviinaa:

1) edellä 17 §:ssä tarkoitettuun erityismyyntiin;

2) tuotevalvontakeskuksen määräämin ehdoin sille, jolla on perusteltu tarve käyttää väkiviinaa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa;

3) siirrettäväksi valmisteverotuslaissa (1) tarkoitettuun verottomaan varastoon; sekä

4) vientiin Euroopan yhteisön ulkopuolelle sekä siirrettäväksi yhteisön toiseen jäsenvaltioon taikka tullilainsäädännössä tarkoitettulle vapaa-alueelle tai tullivarastoon.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa väkiviinan tukkumyyntiä, käyttää tätä väkiviinaa tuotevalvontakeskuksen määräämin ehdoin omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä tuotevalvontakeskuksen määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oma käyttö on erityismyyntiä, jos tuotevalvontakeskus on myöntänyt siihen 17 §:ssä tarkoitettun käyttöluvan.

30 §

Verottamattoman alkoholijuoman luovuttaminen ja oma käyttö

Se, joka saa harjoittaa alkoholijuomien tukkumyyntiä, saa myydä tai muutoin luovuttaa markkinoille alkoholijuomaa, josta valmisteveroa ei ole suoritettu:

1) edellä 17 §:ssä tarkoitettuun erityismyyntiin;

2) siirrettäväksi valmisteverotuslaissa tarkoitettuun verottomaan varastoon tai verottomien tavaroiden myymälään;

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 70/1991 vp ja 82 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1994

3) vientiin Euroopan yhteisön ulkopuolelle tai siirrettäväksi toiseen yhteisön jäsenvaltioon taikka tullilainsäädännössä tarkoitettulle vapaa-alueelle tai tullivarastoon;

4) kansainvälisessä liikenteessä olevan liikennevälineen muonitukseen sen mukaisesti kuin tällaisen muonituksen verottomuudesta erikseen säädetään; sekä

5) diplomaatti- tai konsulisuhteen perusteella taikka kansainväliselle järjestölle sen mukaan kuin tällaisen luovuttamisen verottomuudesta erikseen säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saa se, joka saa harjoittaa alkoholijuomien tukkumyyntiä, jos tuotevalvontakeskus on antanut siihen 17 §:ssä tarkoitettun käyttöluvan, käyttää alkoholijuomaa erityismyyntinä omassa työssään tai tuotteittensa valmistuksessa sekä toimittaa sitä tuotevalvontakeskuksen määräämin ehdoin laadunvalvontaan.

6 luku

Alkoholijuoman ja väkiviinan hallussapito ja kuljetus sekä veroton varastointi

35 §

Alkoholijuoman ja väkiviinan veroton varasto

Tuotevalvontakeskuksen tulee hyväksyä valmisteverotuslaissa tarkoitettu veroton varasto ennen kuin siellä ryhdytään säilyttämään väliaikaisesti valmisteverotonta alkoholijuomaa tai väkiviinaa sen varmistamiseksi, että varasto on annettujen säännösten ja määräysten mukainen ja että tehokas valvonta on mahdollista järjestää.

Verottoman varaston pitämiseen tarvittavasta luvasta säädetään erikseen.

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyinä ajankohtana.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 102/1991 vp ja 160/1991 vp hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, jäsenet Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen, Jääskeläinen, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Luukkainen,

Malm, Mäki-Hakola, Ryyänen, Sasi, Tiuri, Turunen ja Törnqvist sekä varajäsenet Apukka, Backman, Näsi, Rajamäki, Renko ja Saastamoinen (osittain).

Vastalauseita

I

Hallituksen esityksen mukaan sähkölle tulee seuraavat verot:

	perusvero	lisävero
— ydinvoimalla tuotettu ...	1,5 p/kWh	0,9 p/kWh
— vesivoimalla tuotettu	—	0,4 p/kWh
— maahan tuotu	1,3 p/kWh	0,9 p/kWh

Kolmen pohjoisimman kunnan eli Inarin, Enontekiön ja Muonion sähkölaitokset toimivat tuontisähkön varassa. Niihin tuotava sähkö on kokonaisuudessaan vesivoimalla tuotettua, joten on kohtuutonta, että niiltä peritään 0,9 p/kWh lisävero, kun vesivoimalla tuotetun sähkön lisävero on muutoin 0,4 p/kWh.

Erityisen kohtuutonta menettely on Enontekiön ja Muonion sähkölaitoksille, koska niillä ei ole lainkaan yhteyttä Suomen valtakunnan sähköverkkoon, vaan ne ovat pakotettuja ostamaan sähkönsä Ruotsista. Yhteys Suomen sähköverk-

koon on rakenteilla ja se valmistuu marraskuussa 1995, jolloin nämä laitokset voivat käyttää Suomessa tuotettua sähköä.

Sähkön lisäveron periminen pohjoisimmilta sähkölaitoksilta on kohtuutonta siksikin, että ominaiskulutukset esim. sähkölämmityksessä ovat pohjoisimmissa kunnissa n. 25 % korkeammat maan keskiarvoon verrattuna.

Ehdotammekin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä 5. lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin sellaisenaan, paitsi 14 § näin kuuluvana:

14 §

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Maahan tuodusta sähköstä ei kuitenkaan peritä lisäveroa, mikäli se on yksinomaan vesivoimalla tuotettua.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1994

Asko Apukka
Jouni Backman

Timo Laaksonen
Tuulikki Hämäläinen
Hannele Luukkainen

Pentti Lahti-Nuuttila
Kerttu Törnqvist

II

Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta

Hallituksen esityksessä laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta pienpanimoiden maksamaa valmisteveroa koskeva alennus säilyy nykyisellään. Tämä merkitsee, että valmisteveroa alennetaan 20 prosentilla, jos tuotanto ei ylitä 1 miljoonaa litraa vuodessa. EU-direktiivit sallivat kuitenkin jopa 50 %:n verohuojennuksen antamisen pienpanimoille, joiden vuosituotanto ei ylitä 20 miljoonaa litraa.

Suomessa on muutamia pienpanimoita sekä itsenäisiä ravintolapanimoita, joilla juuri pienuuden takia on monia taloudellisia ja tuotannollisia ongelmia suurien ja keskittyneiden panimoiden rinnalla. Panimotoiminta on työllistävää käsityömaista toimintaa sekä tarjoaa sivuelinkeinon mm. maataloudelle ja maatilamatkailulle. Pienpanimot vähentävät oluen kuljetusta ja korvaa- vat tuontia.

Esitäinkin, että yrityksessä, jonka vuosituotanto on enintään 200 000 litraa, alennetaan al-

koholiveron valmisteveroa 50 prosentilla. Jos vuosituotanto on vähintään 200 000 litraa, mutta enintään 7 000 000, alennetaan perusveroa 20 prosentilla. Tämä edellyttää muutosta alkoholija alkoholiuomaverolain 9 §:ään.

Polttoainevero

Hallituksen esityksessä polttoaineveron lähdekohta on paitsi fiskaalinen myös poliittinen, eikä siinä ole otettu kokonaisvaltaisesti huomioon ympäristövaikutuksia. Ympäristön kannalta parhaimpien sähkön ja lämmön tuotannossa käytettävien polttoaineiden eli puun ja maakaasun hinnat nousevat eniten, turve säilyy erityisalennuksen piirissä sekä tukkusähkösupimukset vääristävät tuonti- ja ydinvoimasähkön hinnoittelua. Lain valmistelussa ei myöskään ole ollut mukana ympäristölainsäädännön erikoishallinnon asiantuntijoita eli ympäristöministeriön virkamiehiä.

Toimiva energiaverotus kohdentuu kattavasti fossiilisille polttoaineille kunkin aineen poltossa syntyvien hiilidioksidipäästöjen perusteella ja asettaa veron sellaiselle tasolle, että se ohjaa paitsi säästämiseen ja innovaatioihin myös haitattomien ja kotimaisten energialähteiden käyttöön. Energiaverotuksen pohjautuminen ympäristöhaittoihin ja energiansäästön edistämiseen on myös ympäristötaloustoimikunnan energiaverotusta koskevan esityksen mukainen.

Hallituksen energiaveromalli ei täytä näitä kriteereitä. Tällä hetkellä haittaverojen taso on vielä selvästi alhaisempi kuin tuotannon ulkoiset kustannukset. Maakaasun pienempiä rikki- ja typpipäästöjä ei ole huomioitu pysyvällä verohelpotuksella, vaan ainoastaan kolmen vuoden väliaikaisella ratkaisulla. Maakaasun verotuskohtelun helpotuksen pitäisi olla vähintään samalla tasolla kuin turpeen, sillä maakaasu on ympäristön kannalta huomattavasti parempi polttoaine kuin kivihiili tai turve. Hallituksen esityksessä ydinvoiman verotus nousee erittäin vähän, vaikka ydinvoiman ulkoiset kustannukset ovat kivihiiltäkin suuremmat ja vaikka tukusähkösupimukset vääristävät myös omalta osaltaan tuonti- ja ydinvoimasähkön hinnoittelua. Mm. OECD:n ja National Utility Services -yhtiön selvitysten mukaan sähkön hinta Suomessa on alhainen ja sähkömarkkinoiden vapauttaminen tulee hyödyttämään suurkuluttajia eli teollisuutta entisestään. Energian alhainen

hintajarruttaa käytännön energiansäästötyötä Suomessa.

Lait nestemäisten polttoaineiden ja eräiden energialähteiden valmisteverosta poikkeavat huomattavasti EU:n komission valmistelemasta energiaverotuksesta. EU:n veromallissa primäärienergiälähteitä on tarkoitettu verottaa 50-prosenttisesti sekä energia- että hiilidioksidipäästöjen mukaan. Hallituksen esityksessä sitä vastoin primäärienergiälähteiden vero painottuu 75-prosenttisesti hiilidioksidipäästöihin ja vain 25-prosenttisesti energiasisältöön. Tällä valinnalla suositaan mm. ydinvoimaa. Ydinvoiman ulkoisista riskeistä huolimatta ydinvoiman verotus nousee erittäin vähän.

Valiokunnan olisikin tullut mietinnössään edellyttää,

että lakia nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta ja lakia eräiden energialähteiden valmisteverosta on muutettava mahdollisimman pian kattavaksi siten, että verosta 1/2 perustuu hiilidioksidipitoisuuteen ja 1/2 energia-arvoon. Lisäksi energiaveron lisäveroa on nostettava vähintään 5 miljardia hallituksen esittämistä tasosta, jotta energiaverotus kohdistuisi ympäristöhaittoihin, edesauttaisi ympäristöteknologiainvestointeja ja edistäisi energiansäästöä.

Kevyen polttoöljyn verotuksen porrastaminen

Lakia nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta on muutettava mahdollisimman pian kattavaksi siten, että veron määrittelyssä otetaan huomioon polttoöljyjen rikkipitoisuus.

Vähäpäästöisten vaihtoehtojen edullisuutta tulee lisätä, sillä esimerkiksi hapellisen citybensin, jossa on vähemmän rikkiä ja lyijyä, on todettu vähentäneen bensiinikäyttöisen liikenteen päästöjä jopa 10–20 %. Ympäristöä vähemmän rasittavien polttoaineiden valmistus on alkuvaiheessa kalliimpaa kuin tavallisten tuotteiden, joten on tästäkin syystä perusteltua, että vähäpäästöisten bensiinilaatujen polttoainevero on matalampi.

Valiokunnan olisikin tullut mietinnössään edellyttää,

että lakia nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta on muutettava mahdollisimman pian kattavaksi siten, että veron määrittelyssä otetaan huomioon polttoöljyjen rikkipitoisuus.

Turve

Hallituksen veromallissa turpeen erityiskohtelu on ympäristön ja vaihtoehtoisten energiamuotojen kannalta kestävä esitys. Valmisteverolaissa turvetta kohdellaan liki uusiutuvana luonnonvarana, josta ei kanneta veroa hiilipitoisuuden mukaan täysimääräisesti. EU:n veromallissa turve määritellään fossiiliseksi polttoaineeksi, koska sen poltto lisää ilmakehän hiilidioksidipäästöjä ja tämän vuoksi turpeen hiilidioksidikerroin on korkein. Hiilidioksidipäästöjen lisäksi turpeessa on rikkiä ja turvesoilta tulee fosforin ja humuksen päästöjä vesistöihin.

Mikäli turvetta halutaan tukea, pitäisi tuen olla suoraa subventiota, ei energiaveroon sisällytettyä piilotukea, joka vääristää energiaverotusta. Hallituksen esityksessä on muutoksia parempaan, sillä palaturve on nyt esitetty veron piiriin. Polttoturpeen veron määrittelyssä ei ole kuitenkaan otettu huomioon turpeenpolton hiilidioksidipäästöjä, ja näin ollen vero jääkin aivan liian matalaksi. Turpeen erityiskohtelu energiaverotuksessa edistää uusien turvetuotantolaitosten perustamista, suora tuki sitä vastoin kohdistuisi jo olemassa olevien laitosten turpeen energiakäyttöön.

Hallituksen veromalli parantaa turpeen asemaa suhteessa puuhun ja siten haittaa puun kilpailukykyä. Nytesitetty alkutuotevähennyksen poisto ja polttoaineverojen korotus vaikeuttavat biopolttoaineen tulevaisuutta. Puun käyttö energian lähteenä on ekologinen ratkaisu, sillä bioenergia on saasteetonta ja parantaa metsien tuottoa. Lisäksi kotimaisen puun tukeminen parantaa työllisyyttä ja vaikuttaa positiivisesti kauppataaseen.

Metlan ja Metsäteollisuuden toimihenkilöitten laskelmien mukaan pelkästään puun hankinta työllistäisi noin 15 000–20 000 ihmistä. Lisäksi biovoimaloiden ja sahojen rakentaminen ja käyttäminen sekä kerrannaisvaikutukset teollisuudelle ja palveluelinkeinoille työllistäisivät saman verran. Itä-Suomen puuprojektin mukaan puuvoiman lisäksi työllistäisi kaikkiaan 24 000 ihmistä itäisessä Suomessa. Yksistään Itä-Suomessa kivihiilen ja raskaan polttoöljyn tuonnissa voitaisiin säästää valuuttaa 500 miljoonaa markkaa vuodessa.

Valiokunnan olisikin tullut mietinnössään edellyttää,

että lakia nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta on muutettava siten, että turpeelle määritellään hiilidioksidivero turpeen hiilidioksidipäästöjen mukaan.

Mäntyöljy

Hallituksen esityksessä sellunkeiton sivutuotteena syntyvälle mäntyöljylle esitetään saman- suuruista veroa kuin polttoturpeelle, vaikka mäntyöljyn polttamisesta ei synny ympäristöhaittoja. Mäntyöljystä on kehittyvässä uusiutuva biopolttoneste, joka korvaa raskasta polttoöljyä mm. teollisuudessa ja myöhemmin liikenteessä. Mäntyöljyn verottamista perustellaan jatkojalostuksen uhanalaisten työpaikkojen turvaamisella. Ne tulee kuitenkin pyrkiä turvaamaan muilla tavoin. Laissa energialähteiden valmisteverosta tulee mäntyöljyltä, joka on ympäristöystävällinen, kotimainen polttoaine, poistaa valmistevero. Mäntyöljyn vapauttaminen eräiden energialähteiden valmisteverosta edellyttää mäntyöljyn poistamista eräiden energialähteiden valmisteverolain 1, 2, 7, 9 ja 17 §:stä sekä verotaulukosta.

Virvoitusjuomavero

Tällä hetkellä virvoitusjuomaveroa ei kanneta mehuista, jotka on valmistettu herukasta, juolukasta, karpalosta, karviaismarjasta, mansikasta, mesimarjasta, mustikasta, muuraimesta, pihlajanmarjasta, puolukasta, ruusunmarjasta, variksenmarjasta, tyrnimarjasta tai vadelmasta. Virvoitusjuomien valmisteveron laajennus toisi verotuksen piiriin kotimaisista marjoista valmistetut mehut. Tällaisten mehujen veroksi esitetään 27 p/litra. Voimakasaromisista marjoista valmistettuja mehutiivisteitä verotettaisiin niiden laimennussuhteessa. Mehutiivisteiden vero saattaa jopa viisinkertaistua laimentamattomana juotaviin mehuihin verrattuna.

Kotimaisista raaka-aineista valmistettavien mehujen valmistuksella saattaa olla merkitystä sekä maatalouselinkeinon monimuotoistajana että matkailuelinkeinon piristäjänä. Kotimaisten marjojen puristaminen mehuksi merkitsee myös marjanviljelyn jalostusasteen nousua ja lisää sadoon hyödynnettävyyttä. Puhtaille, luonnonmukaisesti viljellyistä marjoista valmistetuille mehuille voi olettaa löytyvän jopa vientimarkkinoita. Suurin osa marjoistamme on eksoottisia, muualla maailmassa joko harvinaisia tai ainoastaan Suomessa kasvavia.

Kotimaisten marjamehujen verottaminen ei ole kohtuullista eikä perusteltua. Esimerkiksi parhaillaan käsiteltävänä olevassa arvonnävelolain muutosesityksessä kotimaisten marjojen poiminnasta ja myynnistä ansaitut tulot esite-

tään vapautettavaksi verosta EU-direktiivien vastaisesti.

Analogisesti tämän kanssa myös kotimaisista marjoista valmistetut mehut tulee vapauttaa makeis- ja virvoitusjuomaverosta. Tämä edellyttää uutta kohtaa makeis- ja virvoitusjuomaverolain 5 §:ään ja käymättömien hedelmämeहुjen pois-

tamista virvoitusjuomaverotaulukon tullitariffinimikkeestä numero 2009.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät 3., 5. ja 6. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

3.

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—8 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Erinäiset säännökset

9 §

Jos verovelvollinen esittää selvityksen, jonka mukaan olut on tuotettu sellaisessa oikeudellisesti ja taloudellisesti muista saman toimialan yrityksistä riippumattomassa yrityksessä, jonka vuosituotanto on enintään 200 000 litraa, alennetaan suoritettavaa alkoholijuomaveron perusve-

roa 50 prosentilla, ja mikäli tuotanto on yli 200 000 litraa, mutta alle 7 000 000 litraa, alennetaan suoritettavaa alkoholijuomaveron perusveroa 20 prosentilla.

10—14 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Läitteenä oleva verotaulukko

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5.

Laki

eräiden energialähteiden valmisteverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Kivihieilestä, polttoturpeesta, maakaasusta ja sähköstä (poist.) on suoritettava valtiolle valmisteverona perusveroa ja lisäveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—4 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
(5 kohta poist.)

3—5 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

6 §

Verotonta on:

(1 ja 2 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
(3) mäntyöljy ja siitä jatkojalostetut biopolttoaineet. (Uusi 3 kohta)
(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Polttoturpe (poist.)

7 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
(2 mom. poist.)

8 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

9 §

Vero määrätään sinä päivänä voimassa olevien säännösten mukaan, jona polttoturve (*poist.*) on käytetty edellä 7 §:ssä mainittuun tarkoitukseen.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

10—16 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Erinäiset säännökset

17 §

Mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, kivihiilen, polttoturpeen ja sähköön (*poist.*) valmisteveron verovelvollisuudesta samoin kuin verovelvollisia koskevista luvista ja vakuuksista, tuotteiden veronalaisuudesta, yhteisön ulkopuolelta tuota-

vien tuotteiden verottamisesta, veron määräämisen ajankohdasta ja verotettavista määristä, verottomaan varastoon palautetuista tuotteista, veroilmoituksen antamisesta sekä veron määräämisestä, suorittamisesta ja maksuunpanosta, muutoksenhausta, veron palauttamisesta, verovelvollisen kirjanpitovelvollisuudesta, tarkastuksesta ja tietojenantovelvollisuudesta sekä muutoinkin on soveltuvin osin voimassa, mitä valmisteverotuslaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Tämän lain 8 §:ssä tarkoitettuun rekisteröityyn elinkeinonharjoittajaan sovelletaan tällöin, jollei tässä laissa toisin säädetä, rekisteröityä elinkeinonharjoittajaa koskevia valmisteverotuslain säännöksiä soveltuvin osin.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

18—21 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Liite

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuoteryhmä	Perusvero	Lisävero
Kivihiili, kivihiilibriketit kivihiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet; ruskohiili	1	—	116,1 mk/ton
Polttoturve	2	—	3,5 mk/MWh
Maakaasu, kaasumainen	3	—	11,2 p/nm ³ *
Sähköenergia	4	1,5 p/kWh	0,9 p/kWh
— ydinvoimalla tuotettu	5	—	0,4 p/kWh
— vesivoimalla tuotettu	6	1,3 p/kWh	0,9 p/kWh
— maahan tuotu (<i>poist.</i>)			

* Maakaasusta 1.1.1995—31.12.1997 välisenä aikana suoritettavaa veroa alennetaan 50 prosentilla.

6.

Laki

makeis- ja virvoitusjuomaverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

3 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Juomien valmistukseen käytettävistä neste-
mäisistä tuotteista (*poist.*) kannetaan perusveroa

niistä saatavan juomamäärän perusteella. Laimennettavien juomien laimennukseksi hyväksytään enintään 10 painoprosentin sokeripitoisuuteen tai sitä vastaavaan makeuteen johtava laimennus.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 §

Verottomia ovat:

(1—4 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

5) makeiset, jotka on makeutettu koivusokerilla siten, että sen osuus tuotteen makeuttajista on vähintään 50 prosenttia edellyttäen lisäksi, että tuotteessa ei ole käytetty sakkaroosia, glukosia, tärkkelyssiirappia, hedelmäsokeria eikä muita helposti käymiskelpoisia bakteeriaineen-vaihduntaan soveltuvia makeuttajia eikä sitruu-

nahappoa tai muita hampaiden kemiallista liukenemista aiheuttavia vastaavia happoja; sekä

6) kotimaisista marjoista valmistetut mehut (tullitariffinimike 2009). (Uusi 6 kohta)

(2 ja 3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

6—9 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Liitteenä oleva makeisverotaulukko

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Liite

VIRVOITUSJUOMAVEROTAULUKKO

Tullitariffin nimike	Tuote	Tuoteryhmä	Veron määrä
2009	<i>Kasvismehut</i> , myös lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävät:		
	(alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	1	0,27 mk/l
2106:sta—3823:sta	(Kuten valiokunnan mietinnössä)		

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1994

Hannele Luukkainen